

Ca atare, prin strădania de față, această creație artistică românească, grafică, a Bucureștiului, *este așezată temeinic*, cu copioase exemplificări, *în context național*, cu relevarea influențelor europene pe care le-au avut artiștii xilografi (unii neromâni, adaptați totuși cerințelor estetice ale românilor, dar și aducători de spirit înnoitor). Aceștia din urmă, adeseori peregrini, creatori de valori artistice remarcabile, devenite în mod indubitabil în ultimă instanță reprezentativ naționale, le-au receptat permanent, fie că ele veneau dinspre spațiul sud-dunărean, fost bizantin, dinspre cel răsăritean (pe filieră rusă), nordic (dinspre polonezi) sau, mai ales dinspre cel propriu-zis al continentului (respectiv dinspre austrieci, germani, italieni sau francezi, cu precădere). Ceea ce a rezultat a fost o sinteză culturală și artistică specifică, românească, cu un apogeu atins în perioada brâncovenească și postbrâncovenească și cu veritabile capodopere (creații realmente originale, în ciuda diferitelor influențe receptate), care pot figura la loc de cinste într-o istorie a graficii de carte europene, ca realizări de vârf ale artei xilografurii, așa cum ne-o dovedește din plin lucrarea recenzată.

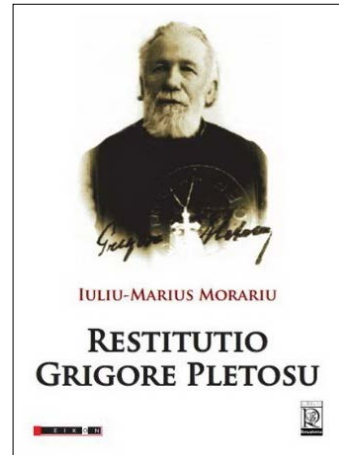
Gabriela MIRCEA*

Iuliu-Marius Morariu, *Restitutio Grigore Pletosu*, Editura Eikon, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, 189 p.

Între personalitățile eclesiastice și culturale de o mare importanță ale Bistriței s-a numărat, fără îndoială, și Grigore Pletosu. Deși au existat anterior lucrări care s-au ocupat de anumite părți ale activității sale, prima biografie a apărut relativ recent, fiind semnată de Iuliu-Marius Morariu, tânăr istoric și teolog din zona Năsăudului.

Publicată la editurile clujene Eikon și Renașterea, în anul 2014, ea este produsul muncii depuse de autor în decursul a câțiva ani, la bază fiind lucrarea de licență susținută de autor în cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, completată de alte articole publicate de el de-a lungul timpului.

Referitor la motivele care l-au determinat să realizeze o astfel de analiză, ele sunt numeroase, începând cu cele ce privesc insuficienta reliefare a vieții

* Alba Iulia; e-mail: peace_gabi@yahoo.com.

și activității lui Grigore Pletosu, și până la cele referitoare la identificarea și valorificarea a numeroase noi și valoroase documente de arhivă.

Pe lângă realizarea unui portret istoric al celui care a fost protopop ortodox al Bistriței între anii 1909 și 1934, profesor de renume al Gimnaziului Grăniceresc Năsăudean (1878-1909), dar și primul critic literar al lui George Coșbuc, analiza dorește să contureze și profilul spiritual al acestuia. Dacă prima parte este clară, s-ar putea ridica probleme referitoare la sintagma „profil spiritual”. Autorul mărturisește că a ales termenul de spiritual (în defavoarea celui moral) deoarece, în opinia sa, spiritual este un termen complex, înglobând „o paletă mai largă de sensuri”.

Lucrarea conține mai multe capitole. Primul dintre acestea este intitulat *Profilul bio-bibliografic a lui Grigore Pletosu*. Aici autorul își propune să evidențieze traseului vieții lui Pletosu, cu accente deosebite puse pe activitatea sa în cadrul unor instituții de prestigiu ale vremii, precum Gimnaziul Grăniceresc Năsăudean, Consistoriile din Sibiu și Cluj, Astra, dar acordă o atenție sporită și activității sale publicistice, una importantă, mai ales dacă luăm în considerare că, pe lângă o serie de volume semnate în calitate de autor sau coautor, Grigore Pletosu a publicat numeroase articole în reviste importante, precum *Telegraful Român*, *Revista Teologică*, *Școala Română*, *Transilvania* și multe altele.

Există multe informații legate de viața lui Grigore Pletosu, începând cu 9 iunie 1848, ziua în care acesta s-a născut în satul Chintelnic, aflat atunci în comitatul Solnoc-Dăbâca (azi în județul Bistrița-Năsăud) și terminând evident cu momentul morții sale, petrecut în 4 noiembrie 1934. Cea de-a doua parte are în vedere opera publicistică, între care se remarcă manualul *Dogmatica ortodoxă*, dar și numeroasele studii și articole. Așa cum sublinia și Iuliu-Marius Morariu, opera sa este una bogată în domenii precum teologie, spiritualitate, pedagogie, traduceri și predici.

Al doilea capitol are în vedere trasarea și evidențierea profilului spiritual al protoiereului bistrițean Grigore Pletosu reflectat în activitatea sa didactică. În cadrul acestuia, autorul prezintă elementele profilului spiritual al dascălului așa cum este el văzut în scrierile patristice, în pedagogie, dar și în literatura din țara noastră.

Următorul capitol își propune să reliefeze profilul spiritual al lui Grigore Pletosu reflectat în activitatea sa pastorală. După cum ne-a obișnuit, pentru o mai bună înțelegere a textului de către unii cititori, autorul trasează mai întâi elementele generale care formează un profil spiritual, mai cu seamă cel al unui preot, așa cum au fost ele reliefate, începând de la apariția creștinismului și până în prezent. Aflăm că era în relații excelente cu comunitățile greco-catolice din zonă, că a școlit numeroși tineri ortodocși (între care se evidențiază viitorul patriarh Miron Cristea) într-un mediu prin excelență unit, că era un om care, pe lângă profesionalismul de care a dat dovadă, avea și un

excelent simț al umorului, ironia fiind o caracteristică care l-a definit. Patriot convins, el participat la Marea Adunare Națională din 1 decembrie 1918, alături de protopopii greco-catolici, de reprezentanți ai celorlalte culte și de cei mai importanți oameni din zona Bistriței acelei vremi.

Acest volum cuprinde și un interviu cu unul dintre strănepoții lui Grigore Pletosu, Pavel Jarda, nimeni altul decât fiul lui Tudor Jarda. Acesta, deși nu a avut prilejul de a-l cunoaște personal, a avut totuși șansa de a i se vorbi despre el, mai ales prin intermediul bunicii sale, fiica lui Pletosu și soția compozitorului Tudor Jarda.

În concluzie, volumul *Restitutio Grigore Pletosu*, semnat de Iuliu-Marius Morariu, reușește să creioneze complexul portret al celui care a fost una dintre celei mai importante figuri ale zonei Bistriței. Parcurgând o bibliografie masivă, dar și numeroase dosare de arhivă, tânărul istoric bistrițean a reușit, într-adevăr, să-l restituie pe Grigore Pletosu atât circuitului teologic, cât și celui istoriografic contemporan.

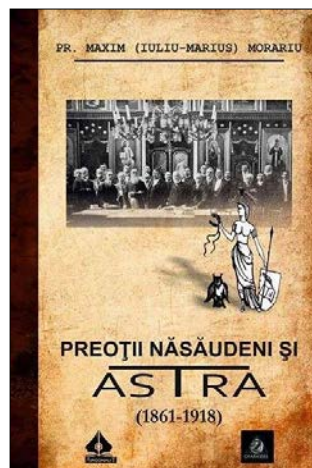
Adrian-Cosmin IUȘAN*

Pr. Maxim (Iuliu-Marius) Morariu, *Preoții năsăudeni și Astra (1861-1918)*, Editura Charmides, Argonaut, Bistrița, Cluj-Napoca, 2016, 127 p.

În toamna acestui an am primit cu mare bucurie apariția lucrării *Preoții năsăudeni și Astra (1861-1918)*, scrisă de tânărul părinte ieromonah Maxim Morariu. Acesta s-a remarcat în ultimii ani ca fiind un fin cercetător al evenimentelor istorice petrecute în ținuturile sale natale, ale Năsăudului.

Cartea de față, *Preoții năsăudeni și Astra (1861-1918)*, pe care ne propunem să o analizăm, a fost scrisă de tânărul ieromonah din dorința de a cinsti memoria înaintașilor săi, care, prin acțiunile lor, au contribuit la dezvoltarea culturală a zonei Năsăudului.

Lucrarea părintelui Maxim Morariu este structurată în cinci capitole, la care se adaugă *Cuvântul de binecuvântare*, scris de Andrei Andreicuț, arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului, și o prefață semnată de conf. univ. dr. Ana Victoria Sima de la Universitatea

* Doctorand, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca; e-mail: iusanadriancosmin@gmail.com.